

ВІД ВИТОКІВ ДО СУЧАСНОСТІ: ІСТОРІОГРАФІЯ ДИТЯЧОГО ДЕТЕКТИВУ

Катерина Шулькова

Аспірантка,
кафедра зарубіжної літератури та теорії літератури,
Інститут філології та соціальних комунікацій,
Бердянський державний педагогічний університет (УКРАЇНА),
71100, м. Бердянськ, Запорізька область, вул. Шмідта 4,
e-mail: ketrin-melnikova@mail.ru
UDC: 82-312.4-93(091)

ABSTRACT

Shulkova Katerina. From the Beginnings to the Present: Historiography of Children's Detective

The article deals with the problem of genesis of the children's detective story. Analyzed theoretical works of domestic and foreign literary critics, which provide the opportunity to follow the process of the formation of the genre canon: from the beginnings to the present. The activities of the «Stratemeyer Syndicate» are highlighted that helped to shape and formation of children's detective. The basis of this supposed genre defining feature of «classical» English detective, that is the core of the narrative is secret or intellectual puzzle. As a result of research were formulated the notion «children's detective», stages of development, revealed the main principles and features of detective prose for young readers.

Key words: genesis, children's detective story, genre canon, «Stratemeyer Syndicate».

У статті досліджується проблема ґенези дитячого детективу. Аналізуються теоретичні розвідки вітчизняних та зарубіжних літературознавців, які надають змогу прослідити за процесом формування жанрового канону: від витоків до сьогодення. Висвітлюється діяльність американського угруповання американських письменників «Синдикат Стратемейра», що сприяв утвердженню та становленню дитячого детективу. У підґрунті цього жанру покладено визначальну рису «класичного» англійського детективу, тобто ядром оповідання є таємниця або інтелектуальна загадка. У результаті сформульовано поняття «дитячий детектив», етапи розвитку, виявлено головні принципи і ознаки детективної прози для юних читачів.

Ключові слова: ґенеза, дитячий детектив, жанровий канон, «Синдикат Стратемейра».

Сучасне літературознавство звертає увагу на жанри дитячої масової літератури: дитячі детективи, фентезі, фантастику, дівочі романи, комікси, «жахливчики» тощо. Одним із напрямів досліджень є вивчення дитячих детективів – книжок, які найбільш затребувані юними читачами. Поява чисельних творів цього жанру демонструє «детективізацію» [5, с. 180] дитячої спільноти. Підтвердженням є величезна кількість різноманітної детективної продукції: починаючи з белетристики й закінчуючи медіапроектами (телепередачі, серіали, кіно, настільні та комп'ютерні ігри).

Дитячий детектив – явище багатовимірне. Він мобільно реагує на зміни в житті суспільства та на нові вимоги, які висуваються до книги для юних читачів. Його сюжетна варіативність, тяжіння до жанрової дифузії, взаємодія з іншими складовими масової культури й субкультури дитинства сприяє тому, що не існує єдиної жанрової моделі, яка б змогла повністю відповісти всім творам. Окремі аспекти дитячої детективної прози висвітлені в працях А. Гевіна, М. Ебота, Л. Кицак, М. Костюхіної, К. Мактрі, І. Неш, К. Роутліджа, В. Рзіна.

Незважаючи на свою популярність, дитячий детектив досі не став предметом ґрунтовного вивчення. Комплексний розгляд доробку вчених надасть змогу виявити етапи розвитку, сформувати визначення та подати загальну характеристику жанру, що й зумовлює актуальність цієї статті. Її метою є аналіз теоретичних розвідок вітчизняних та зарубіжних літературознавців, присвячених особливостям дитячого детективу. Передбачено вирішення таких завдань: виявити етапи становлення й розвитку жанру; сформувати дефініцію «дитячий детектив»; висвітлити ключові ідеї науковців на природу дитячої детективної прози від її зародження до сьогодення.

Розвиток детективного жанру припадає на початок XIX ст., коли з'явилися перші твори з кримінальним сюжетом: поліцейські мемуари Ежена Франсуа Відока «Записки Відока, начальника Парижської таємної поліції» (1828) та оповідання американського письменника Едгара Алана По «Вбивство на вулиці Морґ» (1841) [1, с. 462]. Власне, у цей період відбувається процес реформування дитячої прози. Героєм книжок стає дитина, яка потрапляє у вир карколомних пригод. Твори набувають кримінального характеру та містять елементи детективної інтриги, як-от у казках Г. К. Андерсона, братів Грімм. Британський дослідник Пітер Гант у монографії «Вступ до дитячої літератури» [9] зазначає: «У середині XIX ст. дитяча література починає відмежовуватися від моралізаторства й тяжіє до розваг та пригод. Це відбувається майже у той же час, як детектив почав набирати популярність серед читачів швидко зростаючих міст Європи і Сполучених штатів» [9, с. 127].

Американський літературознавець, лектор Ліверпульського університету Крістофер Роутлідж у статті «Злочин і детективна література для юних читачів» («Crime and Detective Literature for Young Readers», 2010) [15] наголошує, що цей субжанр коріннями сягає казок, які «є найстарішим джерелом кримінальних сюжетів, оскільки в них діти часто стають жертвами недобропорядних батьків, злочинців і загрозливих суспільних обставин» [15, с. 321]. Думку вченого підтверджує той факт, що казкові твори у своїй структурі містять риси детективної прози: 1) центральні персонажі борються зі злом, наприклад: Герда протидіє Сніговій Королеві, Білосніжка – злій Мачусі, Іван-царевич – Коцю Безсмертному; 2) розгадування таємниці або головоломки: збирається інформація, де перебуває герой / антигерой, вразливе місце супротивника, малюється план втечі із ув'язнення; 3) проводяться «слідчі експерименти», як у «Попелюшці», коли принц намагався вирахувати кохану, примірявши на ноги дівчат її загублений черевичок; 4) наявність готичних елементів (відминок, потаємних кімнат, ходів, підземель); 5) хід оповідання та розв'язка містять напруження – ефект «action» (переслідування страшними звірями, фінальна битва з нечистю). Необхідно зазначити, що від казки дитячий детектив успадкував чітко виражений конфлікт «світу дітей» (добра) і «світу дорослих» (зла). Отже, в основі дитячої детективної прози лежить ідея ідеалізації дитинства – юна особа виступає «силою, що чинить опір» [6], бореться за світле майбутнє.

К. Роутлідж, описуючи історію розвитку дитячого детективу [15], твори, які вишли протягом 1838–1896 років, зараховує до вікторіанської епохи. Науковець розглядає роман Ч. Діккенса «Пригоди Олівера Твіста» (1838) і повість Марка Твена «Пригоди Гекльберрі Фінна» (1884), «Том Сойєр – нишпорка» (1896) як сатиричні детективи. Діти у ролі слідчих є шаржованими образами «великих нишпорок», як-от Огюст Дюпен, Шерлок Голмс, міс Марпл, комісар Мегре. Таким чином, на думку К. Роутліджа, детективна проза для дітей зародилася як пародія на «класичний» детектив. Письменники вдаються до іронічного наслідування першоджерел, яке виражається комічно-гіперболізованою передачею особливостей сюжету, мотивів, образів героїв.

Іншу точку зору на генезу дитячого детективу знаходимо в праці американської дослідниці із Західного Мічиганського університету Ілани Неш «Юнацькі детективи та неповнолітні злочинці» («Teenage detectives and teenage delinquents», 2010) [8]. І. Неш вважає, що дитячі детективні історії розвинулися з «газетних історій» («story papers») та «десятицентових романів» («dime novels»). «Story papers» – це формат, подібний до газет, що пропонує дітям короткі історії, сфокусовані на різноманітних пригодах, з детективною спрямованістю [8, 73]. «Dime novels» – це оповідання, близькі до детективу, орієнтовані на робочий клас, як на дорослу, так і на підліткову аудиторію [8]. Британський учений, викладач Леннеберзького університету (Німеччина) Емер О'Сілліван, услід за І. Неш, наголошує, що «дитячий детектив виник на тлі популярного читива, в основу якого лягли народні оповідки побутових злочинів і кримінальні історії з дешевих бульварних та десятицентових

романів» [8, с. 83]. Яскравим представником цих двох жанрів є американський письменник та видавець Едвард Стратемейр (Edward Stratemeyer, 1862–1930), який написав 22 томи про нишпорку Ніка Картера (1886–1915). Через декілька років з'явилася серія Стратемейра «Сини Ровера» (1899–1926) про пригоди трьох братів у військовій школі-інтернаті, де підлітки займаються розгадуванням таємниць та змов. Ці твори презентують «хлоп'ячу художню літературу» [8, с. 73] кінця XIX ст. Отже, на початку свого розвитку дитячий детектив був зорієнтований лише на чоловіків: мав чітку гендерну адресованість, головними героями були лише молоді люди.

На початку XX століття відбуваються істотні зміни в літературі для юнацтва. Поряд із «хлоп'ячою» белетристикою з'являються «дівочі» твори. Розквіт «дівочої» літератури пов'язаний із поширенням у суспільстві феміністичного руху, який проголошує повну соціальну й політичну рівність жінок і чоловіків. Тому не дивно, що в 1915 році світ побачив перший «дитячий «дівочий» детектив» [15, с. 325] «Золоті капці та інші проблеми Вайолет Стрендж» – американської романістки Анни Кетрін Грін (Anna Katharine Green, 1846–1935), яка у 1878 році дебютувала з романом-бестселером «Справа Лівенурта». Вайолет представляє образ професійної нишпорки, яка працює у агентстві. Дівчина займається розслідуваннями не з власної волі – для неї це гарна можливість заробити гроші, щоб фінансово допомогти зведеній сестрі стати успішною співачкою. Ця обставина є виявом традицій жіночих романів, у яких жінки через певні життєві обставини вимушені покинути рідну домівку та принести себе в жертву заради добробуту і щастя близьких.

Протягом 1920–1930 роки дитячий детектив формувався як самостійний субжанр детективної прози. Літературознавці К. Білман, М. Грінволд, І. Неш, К. Роутлідж вказують, що розквіт дитячої детективної прози пов'язаний із заснуванням Е. Стратемейром творчого угруповання американських письменників – «Синдикат Стратемейра» («Stratemeyer Syndicate», 1905). Як зазначає К. Роутлідж, метою створення спільноти є «монополізація дитячих серійних жанрів у США» [15, с. 325]. Такої думки дотримується І. Неш: «Стратемейр розробляв концепції серій книжок і наймав «авторів-привидів» розвивати його нариси до повноцінних рукописів, які він публікував під різними псевдонімами. Усе це сприяло тому, що синдикат став провідним виробником книжкових серій дитячих детективів» [8, с. 73]. Шалену популярність творів синдикату М. Грінволд пояснює наступним чином: «Стратемейр подбав про те, щоб оповідання відбивали сучасні тенденції розвитку суспільства, наприклад, такі, як кіномистецтво» [10, с. 1].

У 1927 році «Синдикат Стратемейра» остаточно закріпив позицію дитячого детективу в колі юнацького читання, видавши масштабну серію «Брати Гарді» (під псевдонімом Ф. Діксон), яка розрахована на хлопців-тинейджерів. Успіх книжок про Френка і Джо Гарді спонукав Е. Стратемейра створити аналогічну серію для дівочої аудиторії «Ненсі Дру» (під псевдонімом К. Кін, 1930). Поступово дитячий детектив знаходить місце в європейських літературах: німецькій – Еріх Кестнер «Еміль та детективи» (1929); шведській – Астрід Ліндгрен (трилогія «Калле Блумквіст – нишпорка», 1946–1953); британській – Енід Мері Блайтон (серія «Чудова п'ятірка», 1942–1963); французькій – Поль-Жак Бонзон (серія «Шість путників», 1963–1969), Буало-Нарсежак («Таємниця невидимого вбивці», 1984); російській – С. Григор'єв («З мішком за смертю», 1924), Ф. Каманін («Ванька Огньов та його собака Партизан», 1928), О. Рибakov («Кортік», 1948); українській – Всеволод Нестайко («Теодори з Васюківки», 1973). У статті «Злочин і детективна література для юних читачів» [15], К. Роутлідж період з 1930–1990, назвав «золотою епохою» [15, с. 325] розвитку дитячої детективної прози.

Поява значної кількості нових жанрів дитячої масової літератури у кінці XX століття не ознаменувалася втратою дитячим детективом лідируючих позицій у колі дитячого читання. Він, як і сімдесят років тому, знаходиться на піку популярності. У цьому жанрі працює багато зарубіжних та вітчизняних письменників: Ентоні Горовіц «Stormbreaker» (2000) та «Point Blanc» (2001), Володимир Аверін «Павутиння хакера» (2011), Майкл Колман «Special agents» (2000–2006), Фіона Келлі «Special agents» (2000–2006), Роберт Лоуренс Стайн «Goosebumps» (1992–2011), Кірстен Міллер «Kiki Strike» (2008–2011), Віра Головачева «Жахливі історії» (2002–2004), Олексій Біргер «Кадети ФСБ» (2003), Андрій Кокотюха («Полювання на Золотий кубок» (2008), «Страшні історії» (2008), «Мисливці за привидами» (2008), «Клуб Боягузів» (2009), «Колекція гадів» (2009), Олександр Єсаулов («Кенінгова колекція. Справа № 1» (2011), «Чорні археологи. Справа № 2» (2012), «Розшук чупа-

кабри. Справа № 3», «Кіднепінг. Справа №4» (2011), Наталія та Олександр Шевченки («Усе в шоколаді» (2008), «Привид у Домі Гукала» (2009), «Як не скарб, то пожежа» (2009), Леся Вороніна «Суперагент 000» (1996–2001) та інші.

Незважаючи на столітню історію існування дитячого детективу, у літературознавстві досі не існує його єдиної дефініції. В «Історичному словнику дитячої літератури» за редакцією Емера О'Сіллівана дитячий детектив визначається як «популярний субжанр белетристики, у якому, як правило, зображується дитина (можливо група дітей), яка грає важливу роль у розкритті злочинів або розгадуванні таємниць, самостійно або за допомогою дорослих» [13, с. 83]. Викладач Університету Вебстера Кріс Макгірі у статті «Сила секретів» («The power of secrets», 2011) [11] пропонує таке визначення: «оповідна форма твору, де таємниця будується на відрізку між подіями, здебільшого кримінального характеру, і розкриттям секретів, які їх окутують» [11, 44]. Американська дослідниця Едрієн Гевін (Кентерберійський університет) у передмові до книги «Детектив у дитячій літературі: від раціонального до надприродного» («Mystery in children's literature : from the rational to the supernatural», 2001) [12] до цього жанру зараховує книжки, які містять секрети або незрозумілі події, речі, інциденти, тобто усе те, що викликає відчуття тривоги і зацікавленості у юних читачів [12, с. 2]. На думку Крістофера Роутліджа [14], дитячий детектив – це твори, де діти-нишпорки, поєднуючи дитячу гру та дорослий раціоналістичний метод, розгадують різноманітні секрети [14, с. 65].

Українська дослідниця Людмила Кицак у дисертації «Жанр детективу в сучасній українській літературі» [2] розглядає дитячий детектив «як особливий різновид детективу, призначений для дітей певної вікової категорії, пригодницька література, в якій розкривається певна таємниця, пов'язана зі злочином, а головними героями зазвичай є діти» [2]. У монографії Володимира Разіна «У лабіринтах детективу. Нариси історії радянської та російської детективної літератури ХХ століття» [4] наголошено, що сюжет у дитячій детективній прозі будується навколо того, що «відважні юні нишпорки знешкоджують закоренілих бандитів, втирають носи досвідченим сищикам і ведуть власне розслідування» [4]. Отже, ґрунтуючись на вищевказаних дефініціях [2; 4; 11; 12; 13; 14], пропонуємо таке робоче визначення: дитячий детектив – це жанровий різновид, що утворився у результаті взаємодії детективної та дитячої гостросюжетної (пригодницької) літератури, у якій діти виступають у ролі слідчих, займаючись розплутуванням кримінальних злочинів або розгадуванням таємниць.

Дитячий детектив є субжанром детективу, проте деякі науковці вбачають за доцільне класифікувати й дитячу детективну прозу на жанрові різновиди. Наприклад, В. Разін детективну-пригодницьку літературу для юнацтва поділяє на «розвідувально-шпигунську та суто детективну» [4]. Американка Е. Гевін виокремлює два підвиди: «supernatural» («надприродний») та «rational» («інтелектуальний») детективи [12]. Одну із найбільш вдалих і ґрунтовних типологізацій, що структурує найрозповсюдженіші на сьогодні жанрові різновиди залежно від задуму і стилістики твору, його ідеології та проблематики запропонувала російська дослідниця Марина Костюхіна в статті «Справи та страхіття дитячого детективу» [3]: «класичний», психологічний, побутовий, історичний, містичний («жахливчики») і казковий (герої – персонажі російського фольклору) детективи [3, с. 35]. Наявність класифікацій субжанру дитячого детективу пояснюється тим, що автори не обмежені у виборі задуму і стилістики твору, детективної інтриги, особистості нишпорки, місця і часу дії, ідеології та проблематики.

Дитячий детектив, як і будь-який жанр масової літератури, виробив ключові правила, які формують його канон. Е. Гевін у передмові до збірника статей «Детектив у дитячій літературі: від раціонального до надприродного» визначає таємницю – «фундаментальною частиною вдалої структури дитячого детективу» [12, с. 5]. Тобто, у підґрунті цього жанру покладено визначальну рису «класичного» англійського детективу.

Літературознавець Керол Білман, аналізуючи дитячу детективну прозу, наголошує, що її вирізняє однотипність побудови форми твору; повторюваність таємниць та підходів до їх вирішення; зображення аналогічних подій, що переходять із книги в книгу тільки у різних контекстах [7, с. 33]. Формульність дитячого детективу створює відчуття «психологічного комфорту» в дітей-читачів – вони повертаються до знайомого і звичного. К. Білман вважає, що жанр детективу у колі дитячого читання є позитивним моментом, оскільки «ро-

звиває навички ерудованості, бо юні читачі є активними учасниками гри-відгадування детективної загадки» [7, с. 30].

І. Неш у вищезгаданій статті зазначає, що головними темами жанру дитячого детективу є крадіжки або викрадення людей, оскільки вони позбавлені надмірної жорстокості, насилля та є актуальними проблемами для сучасного суспільства. Дослідниця виділяє такі ознаки: 1) ідентична сюжетна модель в усіх творах; 2) стрімкий розвиток дії; 3) поділ на глави, які закінчуються неймовірними захопливими пригодами; 4) наявність збігу обставин; 5) спрощені образи головних героїв [8, с. 79]. За І. Неш, діти-нишпорки – це «люди, наділені підривною силою, яка допоможе їм перетнути кордони у пошуках знання та досвіду. Розгадка таємниці залежить від сили знань та спроможності сищика досягнути секретів злочинців» [8, с. 72].

Л. Кицак, вивчаючи українську детективну прозу, зауважила, що в дитячому детективі відбилися всі традиційні жанрові канони: «стереотипність образів, типовість головних героїв, актуальні проблеми, детективні формули» [2, с. 118]. Оглядаючи сучасні українські дитячі детективи, Л. Кицак виявила низку особливостей: чіткий поділ персонажів на позитивних та негативних; головний герой – дитина (юнак, дівчина, підліток); може бути присутній елемент фантастики; наділення героїв надприродними здібностями; анімалістика в оповіді (наявність героїв-звірів); мета головного героя – встановити справедливість; дорослі відіграють у творах другорядну роль (або помічника, або консультанта, або це негативні персонажі); дитина-герой не уподібнюється дорослим, а залишається дитиною (з дитячими бажаннями, страхами, безпосередністю); унікальні методи ведення розслідування (наприклад, за допомогою гіпнозу, чарівних сил, Інтернету, комп'ютера, за аналогією до відомих літературних персонажів); пропагування людських цінностей (чесність, порядність, відвертість), мужності, здорового способу життя [2, с. 131].

М. Костюхіна у статті «Справи та страхіття дитячого детективу», присвяченій аналізу російського дитячого детективу, підкреслює: «Розвиток дитячого детективу йде в загальному річищі детективної літератури. І не тільки вітчизняної (російської), оскільки письменники, які пишуть для дітей та підлітків, багато у чому орієнтуються на зарубіжний дитячий детектив з його давніми традиціями і напрацьованими літературними прийомами» [3, с. 34]. Дослідниця, звертає увагу на те, що дитячі детективи тяжіють до серійної одноманітності конфліктів, сюжетів та образів головних героїв. Головним героєм виступає дитина або підліток, яка наслідує й копіює «великих нишпорків». Особливо чітко підкреслюється інтелектуальна вищість центральних персонажів над однолітками, злочинцями, професіоналами. Сюжет детективного оповідання побудований навколо розслідування злочинного вчинку, обов'язково огорнутого численними таємницями та загадками. Процес дізнання має ігрову основу – юні сищики приміряють на себе ролі професійних слідчих, ведуть тактичну гру зі злочинцями. Матеріалом книг є реальні життєві ситуації та соціальні типи. Правдоподібність зображуваних подій підкріплюється описами страхітливих місць (закинуті будинки, цвинтарі) та небезпечних персонажів (бандитів, убивць). Усе, що відбувається з героями несе для них смертельну небезпеку. Твори мають психологічне та виховне підґрунтя, оскільки підіймаються актуальні проблеми світу підлітків (негаразди у сім'ї, нерозділене кохання), популяризуються ідеї дружби, взаємодопомоги [3, с. 34–37].

К. Роутлідж у праці «Дитячий детективний жанр та дорослий «ідеальний злочинець»» («Detective Fiction and the *Perfect Crime* of Adulthood», 2001) особливу увагу приділяє вивченню специфіки взаємодії дискурсів дитинства і дорослості у дитячому детективі. Він стверджує, що для цього жанру характерним є «витиснення або ліквідація дитинства» [14, с. 66]. Щоб досягти успіху в розв'язанні детективної загадки, дитина повинна наслідувати дорослих і застосовувати такі ж методи, як вони: «Дитина-нишпорка перебуває у просторі між дитинством і дорослим життям. Іншими словами, маргінальне положення дитини-сищика, і зв'язок, який він або вона представляють між дорослістю і дитинством внутрішньо несталі; відношення між цими двома дискурсами мають постійно піддаватися перегляду через їх пригоди» [14, с. 70]. Тобто дитяча детективна проза будується на двох протилежних основах: на атрибутах субкультури дитинства (ігри, розваги, подорожі тощо) і елементах дорослого життя (крадіжки, викрадення, вбивства).

К. Роутлідж порушує питання особливостей функціонування образів головних героїв дитячого детективу. Науковець підкреслює, що діти не просто ганяються за злочинцями, а перш за все, «проводять дослідження своїх відносин з дорослими людьми, з їх розумінням

світу, та їх індивідуальністю» [15, с. 330]. У деяких творах дитячої детективної прози юні нишпорки більше займаються розгадуванням таємниці своєї ідентичності і свого місця у світі, ніж пошуками злочинця [14, с. 77], як наприклад Еміль Еріха Кестнера («Еміль та детективи», 1928). Герої, переймаючи модель дорослої поведінки, намагаються досягнути таємниці та секрети. К. Роуллідж перевагу юного детектива у порівнянні з професіоналами, пояснює тим, що вона «невидима для дорослих, що дає їй можливість діяти потайки, неначе суперагент» [14, с. 73]. У дитячому детективі дискурси дорослості та дитячості переплуталися, замінивши ознаки один одного. Це виявляється в наступному: 1) діти займаються оперативно-розшуковою діяльністю; 2) «дитячість» поведінки правоохоронців та злочинців – проявляють надмірну необережність, роблять безглузді вчинки, чим і викривають себе; 3) неповнолітні сищики здатні самостійно затримати особливо небезпечних правопорушників [14, с. 80].

Таким чином, аналіз низки вітчизняних та зарубіжних праць, присвячених дослідженню ґенези дитячого детективу, допоміг виявити його чільні етапи становлення і розвитку:

1. вікторіанський період (1840–1880 рр.) – зародження субжанру «дитячого детективу» (пов'язане з появою сатиричних детективних творів Ч. Дікенса та Марка Твена, в яких дитина виступає у ролі сищика);
2. епоха «Синдикату Стратемейра» (1880–1930 рр.) – оформлення дитячого детективу в самостійний жанр, виникнення перших книжкових серій;
3. «золотий вік» (1930–1990 рр.) – розквіт дитячої детективної літератури, роки її стрімкого розповсюдження європейськими країнами;
4. сучасний період (1990–сьогодення) – пік популярності жанру, етап пошуку нових форм, героїв, сюжетів.

Проведений аналіз дозволив побачити, що всі дослідники, які займалися вивченням особливостей дитячого детективу, незмінними лишають конститутивні елементи жанру. Твори будуються за канонами класичного англійського детективу – ядром оповідання є таємниця або інтелектуальна загадка. Книжки об'єднуються в серії, їх вирізняє однотипність сюжетів, конфліктів, образів героїв та буденність обстановки. За справу правосуддя береться дитина чи підліток, яка зберігає свою стереотипну поведінку. Найголовніші функції детективної історії – моральна та виховна, а саме ідея перемоги добра над злом.

Враховуючи всю складність і багатогранність дитячого детективу, перспективи подальших наукових пошуків вбачаємо вивченні наративних «формул» сучасного дитячого детективу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бовсунівська Т. В. Основи теорії літературних жанрів : монографія / Т. В. Бовсунівська. – К. : ВЦ «Київський університет», 2008. – 519 с.
2. Кицак Л. Жанр детективу в сучасній українській літературі : дис. ...канд. філол. наук : 10.01.01 / Кицак Людмила Вікторівна. – К., 2013. – 195 с.
3. Костюхина М. Дела и ужасы детского детектива / Марина Костюхина // Литература : издательский дом «Первое сентября». – 2007. – № 6 – С. 34–37.
4. Разин В. В лабиринтах детектива Очерки истории советской и российской детективной литературы XX века [Електронний ресурс] / В. Разин // Режим доступу : <http://detective.gumer.info>.
5. Пращерук Н. В. «Детективизация» современной прозы / Н. В. Пращерук // Культуроведы: Феномен массовой литературы в современной России : сб. науч. статей. – СПб. : СПГУТД, 2009. – С. 181–186.
6. Щеглова С. Н. Детство будущего. Опыт проведения качественного социологического исследования по произведениям социальной фантастики [Електронний ресурс] / С. Н. Щеглова – Режим доступу: <http://www.childsoc.ru/doc/childliture.pdf>.
7. Billman C. The Child Reader as Sleuth / Carol Billman // Children's Literature and Education. – Kluwer Academic Publishers. – Vol. 15.1. – 1984. – P. 30–41.
8. Nash I. Teenage detectives and teenage delinquents / Ilana Nash // American crime fiction [edited by Catherine Ross Nickerson]. – Cambridge University Press, 2010. – P. 72–85.

9. Hunt P. An Introduction to Children's Literature / Peter Hunt. – Oxford, UK: Oxford University Press, 1994. – 247 p.
10. Greenwald M. S. The Secret of the Hardy Boys: Leslie McFarland and the Stratemeyer Syndicate / Marilyn S. Greenwald. – Athens: Ohio University Press, 2004. – 310 p.
11. McGee C. The power of secrets / Chris McGee // Telling Children's Stories: Narrative Theory and Children's Literature [edited by Michael Cadden]. – University of Nebraska Press, 2011. – P. 44–61.
12. Mystery in children's literature : from the rational to the supernatural / [edited by Adrienne E. Gavin and Christopher Routledge]. – Basingstoke, England: Palgrave, 2001. – 243 p.
13. O'Sullivan E. Historical dictionary of children's literature / Emer O'Sullivan. – Lanham, Maryland: The Scarecrow Press, 2010. – 274 p.
14. Routledge C. Children's Detective Fiction and the Perfect Crime of Adulthood / Christopher Routledge // Mystery in Children's Literature. – Basingstoke: Palgrave, 2001. – 64–81p.
15. Routledge C. Crime and Detective Literature for Young Readers / Christopher Routledge // A companion to crime fiction [edited by Charles J. Rzepka and Lee Horsley]. – Chichester : Wiley-Blackwell Publishers, 2010. –P. 341–351.